
Sivas'ta Ev Kadınlarında Sigara Alışkanlıkları

Zehra SEYFİKLİ*, Uğur GÖNLÜGÜR*, Haldun SÜMER**, Saniye TOPÇU***

* Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı,
** Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı,
*** Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı, SİVAS

ÖZET

Son yıllarda özellikle çalışan grupta daha fazla olmak üzere, kadınlarda sigara içimi artmaktadır. Bu çalışmada ev kadınlarının sigara alışkanlığı prevalansı ve eğitim düzeyleri ile ilişkisi araştırılmıştır. Sivas merkez ilçesinde yaşayan ve rastgele yöntemle seçilen 1500 kadın çalışmaya alınmıştır. Çalışma Ocak-Mart 1997 tarihleri arasında bu konuda eğitilmiş kişilerce yüz yüze anket yöntemiyle yapılmıştır. Binbeşyüz kadın olgudan 1388'ine (%92.5) ulaşılmıştır. Kadınların %14.5'i 1-9 paket yılı içerken, sadece %0.93'ü 20 paket yılının üzerinde sigara anamnezi vermektedir. Tüm kadın popülasyonunun %19'u (264 kişi) sigara içicisiydi. Okuma yazması olmayanların %7.33'ü sigara içerken ilkokul mezunlarının %36.49'u sigara içicisiydi ve bunları %35.36 ile üniversite mezunları izliyordu. Bu çalışma eğitim görmüş kadınlarda sigara alışkanlığının arttığını düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sigara alışkanlığı, ev kadınları.

SUMMARY

Smoking Habits of Housewives in Sivas

Cigarette smoking among women especially among working-women, has recently increased. In this study, it has been investigated the relation between the habit of smoking among housewives and their education level. 1500 women from Sivas were chosen at random and were included in our study, made by the persons, who were educated on this subject through the method of inquiry applied face to face, January-March 1997. Of 1500, we could reach 1388 women (92.5%). 264 women (19%) were smoking, while 14.5% of women was smoking 1-9 packets a year, only 0.93% of the women was smoking 20 packets a year. That the study made about the rate of the smokers according to their educations level made us think that smoking habit among educated women is getting increased as is seen in the results given below. Of the smokers; 7.33% of the women was uneducated, 36.49% of the women was primary school-graduates, 35.36% of the women was university-graduates.

Key Words: Smoking habits, housewives.

Sigara alışkanlığı 19. yüzyılın başlarında erkeklerin önemli sağlık problemi iken daha sonra kadınlarda da belirgin bir şekilde sigara içiminin arttığı gösterilmiştir (1). Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'nde 1992'den sonra erkeklerde sigara içiminin %50'den fazla azaldığı gösterilmiştir (2). ABD'de yapılan diğer bir çalışmada kadınlarda sigara içiminin 1950-60'lı yıllarda artmaya başladığı, ancak 1970'ten sonra azaldığı gösterilmiştir (3). ABD'de sigara prevalansı erkeklerde %31, kadınlarda %16 olarak bildirilmiştir (4).

Gelişmiş ülkelerde Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) belgelerine göre kadın ve erkeklerde sigara içme oranları benzer olup %30 civarındadır. Gelişmekte olan ülkelerde kadınlarda sigara içme oranı ise %5'tir (1). Ülkemizde yapılan iki büyük çalışmada kadınlarda sigara içme oranı 1988'de %24.3, 1993'te %13 olarak bildirilmiştir (5,6). Ülkemiz kadınlarında sigara içimi eğitim ve belli mesleklerde artış göstermektedir. Bu iki çalışmanın farklı grupları incelemesi nedeniyle görülen azalmanın aslında gerçek olmadığı bildirilmektedir (7). Kadınlarda sigara alışkanlığının artması, kanserden, düşük doğum ağırlıklı bebeğe kadar çok geniş yelpazede birtakım sağlık sorunlarını da beraberinde getirmektedir (1).

Bu çalışmada Sivas'ta ev kadınlarında sigara içme davranışları araştırılıp eğitimin, medeni durumun, yaşın sigaraya başlama üzerine etkisini araştırmayı amaçladık.

MATERYAL ve METOD

1990 yılı nüfus sayımına göre; Sivas ili kadın nüfusu 128000 kişidir. Çalışmaya rastgele yöntemle 15 yaş üzeri 1500 kadın alınarak toplam nüfusun %1.5'i hedeflenmiştir. Araştırma, Ocak-Mart 1997 tarihleri arasında bu konuda eğitilmiş kişilerce yüz yüze anket yöntemiyle yapılmıştır.

Araştırmada sigara içimi konusunda DSÖ'nün önerdiği soru takımı esas alınmıştır. Ancak ön çalışmada kadınların birçok soruya yanıt verememeleri nedeniyle anket soruları kadınların sigaraya başlama yaşı, nedeni, süresi, günlük sigara sayısı, eğitim düzeyi, medeni durumu, sigaraya devam etme nedeni, sigaranın zararlı olup olmadığı konusundaki bilgisi ve bu bilgiyi nereden öğrendiği, sigarayı bırakanların bırakma nedeni ile sınırlandırıldı. Bununla beraber sigarayı

bıraktığını söyleyen 49 kişinin büyük çoğunluğu bırakma konusunda bilgi vermediler ve yine ara sıra içtiklerini bildirdiler. Bundan dolayı bu kişiler sigara içenler grubuna dahil edildiler. Ancak sürekli içenlerin sorularına da yanıt vermedikleri için bu konulardaki anket soruları kapsamına alınmadılar.

Çalışma popülasyonu olarak seçilen 1500 kadının 1388'i (%92.5) çalışmaya alındı. Hiç sigara içmeyenler ve deneyenler, sigara içmeyenler grubuna dahil edildi. Sigarayı bırakanlar kesin bir süre vermedikleri için sigara içenler grubuna konuldu. İstatistiki bilgiler SPSS programında işlendi.

BULGULAR

Kadınların yaşları 15-99 (ortalama: 35.5 ± 14.3) arasında değişmekteydi. Kadınların 215'i (%15.5) sigara içerken 49'u (%3.5) sigarayı bırakmıştı. Ancak arada sırada içtikleri için sigara içenler grubuna dahil edildiler. Sonuçta 264 (%19) kadın sigara içicisiydi. Hiç sigara içmeyenlerin yaşları 15-99 (ortalama: 35 ± 14.9) arasında iken sigara içenlerin yaşları 15-76 (ortalama: 33.4 ± 9.4) arasında olup gruplar arasında istatistiki açıdan anlamlı bir fark saptanamadı ($p > 0.05$).

Sigarayı düzenli içenlerin sigaraya başlama yaşı 9-66 (ortalama: 23.3 ± 7.6) arasında değişmekteydi. Sigarayı bırakanlar bu soruya genelde yanıt vermediklerinden bu gruba dahil edilmediler. Kadınların sigaraya başlama yaşları Tablo 1'de görülmektedir. Kadınların en çok 15-19 ve 20-24 yaş gruplarında sigaraya başladığı görüldü.

Tablo 1. Ev kadınlarının sigaraya başlama yaşları-na göre dağılımı.

Başlama yaşı	n	%
9-14	8	3.7
15-19	68	31.5
20-24	67	31
25-29	30	13.9
30-34	25	11.6
35-39	7	3.2
40-49	10	3.6
Toplam	215	100.0

Kadınların sigaraya başlama nedenleri Tablo 2'de görülmektedir. En sık neden özenti olup, bunu ev gezmeleri izlemektedir.

Ev kadınları günlük içilen sigara sayısına göre araştırıldığında, en fazla günde 1-10 adet sigara içtikleri görüldü (Tablo 3).

Tablo 2. Sigara içen kadınların sigaraya başlama nedenleri.

Neden	n	%
Özenti	84	39.1
Ailede sigara içimi	35	16.3
Evlilik	12	5.6
Ev gezmeleri	46	21.4
Üzüntü, yalnızlık	38	17.6

Tablo 3. Ev kadınlarının günlük sigara içme sayısı.

Sigara sayısı	n	%
1-10	154	71.6
11-20	57	26.5
21-↑	4	1.9
Toplam	215	100.0

Tablo 4. Kadınların eğitim düzeylerine göre sigara içme oranları.

Eğitim düzeyi	Sigara içmeyen	%	Sigara içen	%	Toplam
Eğitim almamış	293	88.8	31	11.2	324
İlkokul	552	81.3	127	18.1	679
Ortaokul	86	71.0	35	29.0	121
Lise	150	76.5	46	23.5	196
Üniversite	43	65.1	23	34.9	66
Toplam	1124	81.0	264	19.0	1388

Tablo 5. Ev kadınlarında sigara içimi ve medeni durum.

	Evlili		Bekar		Dul		Toplam
	n	%	n	%	n	%	
Sigara içen	219	20.5	35	15.2	10	11.6	264
Sigara içmeyen	847	79.5	201	84.8	76	88.4	1125
Toplam	1066		231		86		1388

p> 0.05

p> 0.05

p> 0.05

Ev kadınlarının sigara içimi ve eğitim düzeyi arasındaki ilişki araştırıldığında, en fazla sigara içiminin üniversite mezunlarında (%34.9) olduğu görüldü ($p < 0.01$, $\chi^2 = 37.8$) (Tablo 4).

Ev kadınlarının sigara içimi ve medeni durumu arasındaki ilişki araştırıldığında, gruplar arası farkın önemsiz olduğu bulundu ($p > 0.05$) (Tablo 5).

Ev kadınlarının sigara içmeye devam etme nedenleri araştırıldığında 124'ü (%57.7), içtiği sigara sayısının az olduğunu ve sigara içmekten zevk aldığını bildirirken 91 kadın (%42.3), isteyip bırakmadığını söyledi.

Kadınların %97'si sigaranın sağlığa zararlı olduğunu biliyordu ve bu bilgiyi yayın organları (özellikle televizyon) sayesinde öğrendiklerini bildirdiler.

TARTIŞMA

Günümüzde erkeklerde sigara içme oranı azalırken, kadınlarda artış görülmesi önemlidir. Sigara, kadınlarda diğer zararları (akciğer kanseri, KOAH) yanında kadın hastalıklarına da (serviks kanseri, erken menapoz) neden olmaktadır (1).

DSÖ'nün 1988 verilerine göre gelişmiş ülkelerde sigara içme oranları erkeklerde düşerken, kadınlarda artmakta olup benzer düzeylere ulaşmıştır. Oysaki gelişmekte olan ülkelerde erkeklerin %57'sinden fazlası sigara içerken kadınlarda

bölgesel farklılıklar görülmekte ve %4-20 arasında değişmektedir. Ancak gelişmekte olan ülkelerde genç kadınlarda sigara içme oranı artmaktadır (8).

Türkiye'de yapılan çalışmalarda kadınlarda sigara içme oranı 1988'de %24.3 iken 1993'te %13 olarak bildirilmiştir (5,6). Ancak yapılan çalışmalar daha çok öğrenciler, öğretmenler, doktorlar ve hemşireler üzerinde yoğunlaşmış olup, bu çalışmalarda kadınlarda sigara içme oranı kadın doktorlarda 1988'de %39.5, 1993'te %33.3, tıp öğrencilerinde %22.9, hemşirelerde %30.8, kadın öğretmenlerde %32.6 olarak bildirilmektedir (9-13). Sivas'ta da önce tarafımızdan yapılan ve çalışan üniversite mezunlarını kapsayan çalışmamızda kadınlarda sigara içme oranı %35.19 olarak bulunmuştur (14). Bu çalışmamızda ise kadınlarda sigara içme oranı %19 olarak bulundu. Ev hanımlarının çok küçük bir grubunu oluşturmasına rağmen üniversite mezunu kadınlarda sigara içme oranı %34.9 ile bizim 1993'te yaptığımız çalışmayla benzer düzeylerdeydi. Bu sonuç bize, üniversite eğitiminin sigarayı bırakma veya başlama konusunda yardımcı olamadığını düşündürmektedir.

Bu çalışmada günlük 1-10 adet sigara tüketiminin fazla olması çalışan kadınlarla yapılan diğer çalışmalarla uyumludur (10,14,15). Kadınlarda sigaraya başlama 15-24 yaşları arasında en yüksek düzeyde bulundu. Bu bulgumuz da literatürle uyumlu idi (12,14). Bu da kadınların sigara davranışında değişiklik olmadığını ancak genç kadınlara eğitim verilmesinin gerekli olduğunu göstermektedir. Kadınlarda en sık sigaraya başlama nedeni özenti olup bu bulgumuz literatürle uyumlu idi (9-14). Ülkemizde yapılan çalışmalar kadınlarda medeni durumun sigara içme oranını etkilemediğini göstermektedir (12,14). Diğer yandan literatür bilgileri bu kişilerin sigaranın zararlarını bildiklerini göstermektedir (7,13,14). Bizim çalışmamızda bunlara benzer sonuçlar alınmıştır.

Sonuç olarak sigara içimi kadınlar arasında henüz tam bir epidemi yapmış gibi görünmese de eğitim gören ve çalışan kadınların erkeklerle hemen hemen aynı düzeyde sigara içmeleri, genç kızların ise gittikçe artan oranda sigara içmeye başlamaları önemlidir. Bu nedenle sigara karşıtı kampanya ve eğitimin daha ilkökul düzeyinde başlamasının yararlı olacağı görüşündeyiz.

KAYNAKLAR

1. Amos A, Challat Traquet C. Women and tobacco world health. *Women and Health* 1995; 22-3.
2. Stotts RC, Shopland DR. Overview and summary. In: *Smokeless tobacco or health: An international perspective. Smoking and tobacco control monograph. No: 2 Bethesda, MD: NIH Publication 1992: 92-3461.*
3. Fiore MC, Novotyn TE, Pierce JP et al. Trends in cigarette smoking in the united states. The changing influence of gender and race. *JAMA* 1989; 261: 49-55.
4. Townsend J, Roderick P, Cooper J. Cigarette smoking by socioeconomic group sex and age: Effects of price, income and health publicity. *BMJ* 1994; 309: 923-7.
5. PİAR Sigara alışkanlıkları ve sigara ile mücadele kampanyası kamuoyu araştırması. İstanbul 1988.
6. BİGTAŞ Türkiye'de sigara kullanımı araştırması. *Milliyet Gazetesi* 5.1.1994.
7. Sezer RE, Açık Y. Smoking and smoking cessation in Baskül township of Elazığ, Turkey, 1993. *Smoking Related Disease* 1994; 5(Supl 11): 277-81.
8. World Health Organisation. It can be done. A smoke free Europe. Report of first European Conference on tobacco policy. Copenhagen; WHO 1988.
9. Sezer RE, Öztürk ŞL, Bilgin N ve ark. Elazığ'da görev yapan hekimlerin ve diş hekimlerinin sigara konusundaki davranışları, tutumları (1. Kısım): İçme ve bırakma oranları. *Doğa Türk Sağlık Bilimleri Dergisi* 1990; 14: 381-90.
10. Onaran D. Smoking among physicians and dentist in Elazığ in Turkey 1993. A Doctor of Public Health Thesis 1996: 26.
11. Kocabaş A, Burgut R, Bozdemir N ve ark. Smoking patterns at different medical schools in Turkey. *Tobacco Control* 1994; 3: 228-35.
12. Sezer RE, Açık Y, Bilgin N ve ark. Elazığ ilinde görev yapan hemşire ve ebelerde sigara kullanımı. *Sağlık için Sigara Alarmı* 1994; 1: 12-8.
13. Horasan E. Öğretmenlerde sigara içme durumu ve sigarayı bırakma sürecine ilişkin bazı özellikler. *Sağlık için Sigara Alarmı* 1994; 1: 52-9.
14. Candan F, Seyfikli Z, Demirtaş N, Topçu S. Sivas ilindeki üniversite mezunlarının sigara konusundaki düşünceleri. *Solunum Hastalıkları* 1996; 7: 11-9.
15. Dedeoğlu N, Dönmez L, Aktekin M. Antalya'da sağlık personelinde tütün kullanımı. *Sağlık için Sigara Alarmı* 1994; 1: 7-11.

Yazışma Adresi:

Dr. Zehra SEYFİKLİ

Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi

Göğüs Hastalıkları ve Tüberküloz Anabilim Dalı

SİVAS